

звънецъ не дръка право; че огньтъ е топълъ, ледтъ студень, и че горящата свѣщъ свѣти; че водата въ горещинѣтъ ври, а на студено замръзва. Но когато нѣкое дѣте бы ны попитало за причинитѣ на тѣзи явенія, често, като не знаемъ и ный самы да му отговоримъ, накарваме го да мълчи, и наричамы питаніята, които неговото просто любопытство ни прѣдлага, смѣшны и безчинства!

ПРАВСТВЕННОСТЯТА.

— 0 —

Безъ сумнѣніе науката за нравственността е най-полезна и най-нуждната на чловѣка, защото го учи, какъ да управлява страститѣ си и да туря подъ правило дѣлата си, за да ся поминува честно и благополучно въ настоящій животъ, и да има добры надѣжды за бѣдущій, но тая наука не е направила, както трѣбаше, голѣмъ на-прѣдѣкъ, и най-паче практическата ѣ страна. На това е имало и има много прѣчки; а по-общитѣ и по-обемливитѣ отъ другитѣ сж, както ся вижда, слѣдующитѣ двѣ:

Първа прѣчка е была изъ начало неученіето и немѣняніето на чловѣцитѣ. Родени за да живѣѣтъ животъ общественъ, и принудени отъ природѣтъ си слабостъ да търсятъ помощъ единъ отъ другый, събрахъ ся, и постепенно съставихъ села, градове, княжества и царства; събрахъ ся обаче изъ начало младенцы по силитѣ на душѣтъ, неучены и неопытны въ общественнитѣ работы, лишены отъ мудры законы, и заблудены въ идентѣ си за Бога. Отъ тука, природно имаше да произлѣзатъ много и голѣмы измамы, нравы и обычаи грубы и дивашкы, безумны и противны на цѣльтъ на общественный животъ. Тѣзи нравы и измамы, вкоренены съ врѣме и засилены чрѣзъ дълго навикновеніе, останжжъ отъ родъ въ родъ не откъсваны, или поне твърдѣ мѣчны да ся искоренятъ.

Нравственнитѣ болѣдуванія не сж толкозь чувствувени, както тѣлеснитѣ, ако и да сж по-лоши отъ тѣхъ и по-опасны. Чловѣкъ естествено иска да пази и да улучшава тѣлесното си сществованіе: всякога и всѣду е